

HORACY

**Pieśń IV,
7 (Diffugere nives
redeunt iam
gramina campis...)**

HORACY

Pieśń IV, 7 (Diffugere nives redeunt iam gra- mina campis...)

DO TORKWATA¹

TLUM. MARCELI MOTTY, PAWEŁ KOZIOŁ

Śnieg już się rozpierzchnął i armia traw² powróciła na pola,
na drzewa — ich włosy zielone.

¹*Do Torkwata* — podtytuł skrócony decyzją redakcyjną. Pełne brzmienie: *Do Manliusa Torkwata*. [przypis edytorski]

²*armia traw* — w oryginale po prostu "trawy" (łac. *gramina*); oryginalny tekst pieśni ma jednak tę właściwość, że wiele spośród słów odnoszących się dalej do pór roku ma drugie czy trzecie znaczenia słownikowe odnoszące się do sfery militarnej. Obserwację tę zawdzięczam konwersatorium dra hab. Jerzego Mańkowskiego. [przypis edytorski]

ziemia zmieniła swą postać³ i rzeki opadające
płyną spokojnie wzdłuż brzegów.
Gracja z Nimfami i z dwoma siostrami odważa
się tańce
naga prowadzić po gajach.
„Nie licz na nieśmiertelność!” ostrzega cię rok
i godzina,
która dzień miły porywa.
Chłód się roztapia w powiewach ze wschodu,
a wiosnę zabija⁴
lato, co znika niebawem,
gdy jesień owoconośna rozdaje swe plony, a po
niej
leniwa⁵ zima powraca.
Lecz księżyc⁶, co pędzi po niebie, odzyska to,
co utracił,

³ziemia zmieniła swą postać — w oryginale łac. *mutant terra vices*, gdzie słowo *vices* oznacza zmianę, przemianę lub fazę. Alternatywne, choć nieco ryzykowne tłumaczenie mogłoby więc brzmieć: planeta w nowej jest kwadrze. Dobrze współgrałoby ono z dalszą częścią wiersza, gdzie mowa jest o zmniejszającym się i odzyskującym dawną wielkość księżycu. [przypis edytorski]

⁴zabija — w oryginale mamy tu łac. *protero*, czyli depcze, trąca. [przypis edytorski]

⁵leniwa — w oryginale *iners*, co może znaczyć również: bezbronna. [przypis edytorski]

⁶księżyc — w oryginale pojawia się tu liczba mnoga. [przypis edytorski]

my zaś, Torkwacie! gdy wpadniem
tam, gdzie jest ojciec Eneasz⁷, gdzie Tullus⁸
bogaty i Ankus⁹,
prochem i cieniem jesteście.
Któż ci tam powie, czy dobę jutrzejszą bogo-
wie dorzucą
do dzisiejszego nam życia?
Wszystko, co dzisiaj życzliwym dasz sercem, to
ujdzie
chciwego ręką dziedzica.
Skoro raz umrzesz i sędzia Minos¹⁰ na ciebie
tam wyda
świetne wyroki, już tobie
życia nie wrócą ni ród twój, ni świetna wymo-
wa, ni twoja
znana pobożność, Torkwacie!

⁷*Eneasz* (mit. gr. i rzym.) — syn króla Troi Anchizesa i bogini Wenus, uczestnik wojny trojańskiej. Po zniszczeniu miasta przez Greków poprowadził ocalałych mieszkańców w długą wędrówkę, u końca której dotarł do Italii, a jego potomkowie założyli Rzym. Historię tę opisał Wergiliusz w poemacie epickim *Eneida*. [przypis edytorski]

⁸*Tullus Hostiliusz* (673–642 p.n.e.) — legendarny trzeci król Rzymu, zdobywca Alba Longa, znany z bogactwa. [przypis edytorski]

⁹*Ankus* (640–616 p.n.e.) — legendarny czwarty król Rzymu, założyciel pierwszego portu w Ostii. [przypis edytorski]

¹⁰*Minos* (mit. gr.) — syn Zeusa i Europy, za życia władca Krety, po śmierci wraz z bratem Radamantyse sędzia zmarłych. [przypis edytorski]

Ani tam bowiem Hippolit¹¹ wstydlivy nie zo-
stał przez Dianę¹²
z piekieł ciemnicy uwolnion,
ani Perseusz¹³ nie zdoła pokruszyć letejskich
okowów¹⁴
Piritousa¹⁵ drogiego!

¹¹*Hippolit* (mit. gr.) — heros, syn Tezeusza, niesłusznie oskarżony o gwałt przez Fedrę; przeklęty przez ojca, zginął pod kołami rydwanu, gdy jego konie przestraszył wysłany przez Posejdona potwór. [przypis edytorski]

¹²*Diana* (mit. rzym.) — bogini łowów, lasów, gór i księżycy, opiekunka kobiet, utożsamiana z gr. Artemidą. [przypis edytorski]

¹³*Perseusz* (mit. gr.) — syn Zeusa i Danae, córki króla Argos, heros, zabójca straszliwej Meduzy, która spojrzeniem obracała ludzi w kamienie; uratował księżniczkę Andromedę, przykutą do skały jako ofiara dla nasłanego przez boga mórz, Posejdona, morskiego potwora, pustoszącego kraj, którego zabił po ciężkiej walce. [przypis edytorski]

¹⁴*letejskie okowy* — podziemna kraina umarłych, której granicę stanowiła rzeka Lete. [przypis edytorski]

¹⁵*Piritous* a. *Pejritoos* (mit. gr.) — królewicz tesalski, przyjaciel Tezeusza, wraz z nim próbował porwać z Hadesu Persefonę. Przyjaciele nie byli jednak w stanie stamtąd wrócić, a przybyły na pomoc Herakles zdołał uwolnić jedynie Tezeusza. Z niejasnych powodów Horacy zamienia Tezeusza na Perseusza. [przypis edytorski]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na Licencji Wolnej Sztuki 1.3.

Fundacja Nowoczesna Polska zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/domanliusa-torkwata>

Tekst opracowany na podstawie: Horatius Flaccus, Quintus (65-8 a. C.), Horacego ody, epody, satyry i listy, tłum. Motty, Marcelli (1818-1898), Poznań 1896

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Kopeć-Gryz, Marcin Koziej, Marta Niedziałkowska, Paulina Choromańska, Paweł Kozioł, Wojciech Kotwica.

Okładka na podstawie: Moon, Tucker Sherman@Flickr, CC BY 2.0

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przeznacz 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Dołącz do *Plowarzystwa* (Difuzji Wolnych Lektur i pomóż nam) rozwijać bibliotekę.

Przeznacz darowiznę na konto: szczegóły na stronie Fundacji.